

ວັນນະຄະດີລາວ - ການກຳເໜີດ ການຂະຫຍາຍຕົວ ການສຶກສາຄົ້ນຄວ້າ

ນູ ໄຊຍະສິດທິວົງ

ພາສາລາວ-ວັນນະຄະດີ ເປັນມໍລະດົກວັດທະນະທຳຂອງຊາດລາວ ທີ່ມະຫາວິທະຍາໄລແຫ່ງຊາດ ໄດ້ຈັດເຂົ້າ
 ໃນໂຄງການຫລັກສູດ ໃນການຄົ້ນຄວ້າສຶກສາຮ່ຳຮຽນເປັນວິຊາຕົ້ນຕໍ ໃນພາກວິຊາພາສາລາວ-ວັນນະຄະດີ.
 ປັດຈຸບັນນີ້ ມະຫາວິທະຍາໄລໄດ້ຈັດລະບົບການຮຽນ 5 ປີ, 2 ປີ ຮຽນຢູ່ວິທະຍາໄລວິທະຍາສາດພື້ນຖານ ແລະ
 3 ປີ ຮຽນຢູ່ພາກວິຊາ ຄື ປີທີ 3-4-5. ວິຊາພາສາລາວ-ວັນນະຄະດີ ເປັນວິຊານຶ່ງທີ່ສຳຄັນ ໃຫ້ສິດສອນ
 ໃນວິທະຍາໄລວິທະຍາສາດພື້ນຖານ ນັກສຶກສາຈະສຶກສາສາຍທຳມະຊາດ ຫລື ສາຍສັງຄົມ ກໍຕ້ອງໄດ້ຮຽນ
 ຖືວ່າເປັນວິຊາບັງຄັບໃຫ້ນັກສຶກສາທຸກຄົນຈະຕ້ອງໄດ້ຮຽນ. ແຕ່ສະເພາະໃນພາກວິຊາພາສາລາວ-ວັນນະຄະດີ
 ວິຊາຕົ້ນຕໍກໍແມ່ນພາສາລາວ-ວັນນະຄະດີ ໃນທີ່ນີ້ ຂ້າພະເຈົ້າຈະສະເໜີ ການຮຽນ-ການສອນ ໃນພາກວິຊາ.
 ວິຊາວັນນະຄະດີທີ່ພວກເຮົາໃຊ້ສິດສອນ ແລະ ຄົ້ນຄວ້າໃນພາກວິຊາ ພວກເຮົາຈັດອອກເປັນ 3 ສະໄໝ ຫລື
 ໄລຍະ ໂດຍອີງຕາມແຫຼດການປະຫວັດສາດແຫ່ງການກຳເໜີດ ແລະ ການຂະຫຍາຍຕົວຂອງສັງຄົມລາວ
 ທີ່ວັນນະຄະດີສອງແສງໃຫ້ເຫັນ

ໃນສາມສະໄໝ, ສະໄໝຕົ້ນພວກເຮົາເອີ້ນວ່າ ວັນນະຄະດີພື້ນເມືອງ, ວັນນະຄະດີສະໄໝນີ້ ເປັນວັນນະ
 ຄະດີທີ່ເລີ້ມຕົ້ນກ່ອນໝູ່ ເນື້ອຫາສາລະມີຄວາມກະທັດຮັດງ່າຍດາຍ ບໍ່ສັບສົນ ຕົວລະຄອນຢູ່ໃນເລື່ອງໜ້ອຍ
 ເຊິ່ງເລົ່າຕໍ່ກັນມາດ້ວຍປາກຕໍ່ປາກ ມີທັງຄຳກອນ ແລະ ຄຳທຳມະດາ ເຊິ່ງແຕ່ລະຊົນເຜົ່າຕ່າງໆ ຫາກຄິດ
 ປະດິດແຕ່ງຂຶ້ນ ອີງຕາມສະພາບຕົວຈິງ ຕາມຄວາມສຳນຶກ ແລະ ຄວາມຮອບຮູ້ຂອງຄົນໃນຍຸກສະໄໝນັ້ນ ເຊັ່ນ
 ເທບນິຍາຍ ແມ່ນເລື່ອງທີ່ເລົ່າເຖິງການປະພຶດການເຄື່ອນໄຫວຂອງຕົວລະຄອນ, ຕົວລະຄອນຂອງເທບນິຍາຍ
 ກໍເປັນແຖນ, ພະອິນ, ພິມ ແລະ ຜີສາງຕ່າງໆ ຕາມແນວຄິດຂອງຄົນບູຮານສັງຄົມປະຖົມມາຊິບ (ສະຫະຊິບ)
 ຖືວ່າເທບນິຍາຍ ແມ່ນຮູບການປະດິດແຕ່ງທີ່ເກີດຂຶ້ນກ່ອນໝູ່ ເຊິ່ງຕິດຜັນກັບການເຄື່ອນໄຫວວຽກງານຕົວຈິງ
 ການດຳລົງຊີວິດ ການເຊື່ອຖືຮີດຄອງປະເພນີ ແລະ ວັດທະນະທຳທາງດ້ານຈິດໃຈ ຈາກນັ້ນ ກໍມີພື້ນສືບ
 ກໍຄືກັບເທບນິຍາຍ ແຕ່ຕ່າງກັນຢູ່ບ່ອນວ່າ ພື້ນສືບເລົ່າກ່ຽວກັບບຸກຄົນ ຈຸມເຈື້ອເຊື້ອສາຍ ແລະ ຖືກເລົ່າຕ່ຽງ

ກັນມາທຸກທ້ອງຖິ່ນ, ເຂດ ເຊິ່ງມີລັກສະນະສັງຄົມຈະແຈ້ງ ຈາກນັ້ນ ກໍມີນິທານອັດສະຈັນ, ນິທານຊວນຫົວ, ນິທານສັດ. ນອກຈາກນີ້ ກໍຍັງມີວັນນະຄະດີປະເພດຄຳກອນ ເຊັ່ນ ຄຳໂສກ (ໂສກກອງ, ໂສກປຸກເຮືອນ, ໂສກປູກໝາກໄມ້ ...), ຄຳໂອມ, ຄຳທວາຍ, ສຸພາສິດ, ຜະຫຍາ. ອັບ-ລຳ-ເຊິ່ງ ແລະ ການສະແດງຜື້ນເມືອງ (ລຳເລື້ອງ) ທັງໝົດນີ້ ຈັດເຂົ້າໃນວັນນະຄະດີຜື້ນເມືອງ ແຕ່ການຕໍ່ເນື່ອງກັນລະຫວ່າງ ວັນນະຄະດີຜື້ນເມືອງ ແລະ ວັນນະຄະດີສະໄໝລ້ານຊ້າງ ບາງບັນຫາກໍມີການຖືກຖຽງກັນຢູ່ວ່າ ຈັດຢູ່ໃນສະໄໝໃດ? ເຊິ່ງພວກເຮົາ ກໍໄດ້ຈັດສຳມະນາກັນຄັ້ງນຶ່ງແລ້ວ ມີນັກວິຊາການຫລາຍທ່ານ ມີຄວາມເຫັນຫລາກຫລາຍ ແຕກຕ່າງກັນ ອອກໄປ ແຕ່ຕາມຫັດສະນະຂອງອ້າພະເຈົ້າແລ້ວ ການກຳເນີດວັນນະຄະດີສອງໄລຍະນີ້ ບັນຫາທີ່ເປັນຫລັກ ແມ່ນການໃຊ້ສັບພາສາທີ່ເກົ່າແກ່ງ່າຍດາຍ ກະທັດຮັດ ບໍ່ມີພາສາບາລີສັນສະກິດປົນເປຢູ່ນຳ ສ່ວນວັນນະຄະດີ ສະໄໝລ້ານຊ້າງ ເປັນວັນນະຄະດີນຳໃຊ້ ພາສາບາລີ-ສັນສະກິດ ປົນຢູ່ກັບພາສາລາວຫລາຍ

ສະໄໝທີສອງ ແມ່ນວັນນະຄະດີສະໄໝລ້ານຊ້າງ ວັນນະຄະດີສະໄໝນີ້ ພວກເຮົາໄດ້ກຳນົດເອົາແຕ່ ສະຕະວັດທີ 14 ຄ.ສ. 1353 ເປັນຕົ້ນມາ ຈົນຮອດສະຕະວັດທີ 19 ຄ.ສ. 1893

ສະໄໝທີສາມ ເປັນວັນນະຄະດີສະໄໝໃໝ່ ຫລືເອີ້ນອີກຢ່າງນຶ່ງວ່າ ວັນນະຄະດີປັດຈຸບັນ ເຊິ່ງກຳເນີດ ແຕ່ປີ 1893 ຈົນຮອດປັດຈຸບັນ. ວັນນະຄະດີສະໄໝໃໝ່ ຫລືວັນນະຄະດີປັດຈຸບັນຂອງລາວ ປາກົດຕົວຂຶ້ນມາ ຫລ້າຊ້າກວ່າປະເທດເພື່ອນບ້ານ ຄື ລຸນຫລັງສົງຄາມໂລກຄັ້ງທີສອງນີ້ເອງ. ສາເຫດທີ່ຫລ້າຊ້າ ກໍເນື່ອງຈາກ ສະພາບຄວາມເປັນຈິງຂອງປະເທດລາວ ທີ່ສູນເສຍເອກະລາດ ແລະ ຢູ່ໃນສະພາບທີ່ຫລັ້ມຈົມ ເພພັງ ເວລາ ຝຣັ່ງເຂົ້າມາ ວຽງຈັນເປັນເມືອງຮ້າງ ມີແຕ່ຊາກສະຫລັກຫັກຜັງ ເຫລືອໄວ້ໃຫ້ເຫັນຢູ່ທົ່ວໄປ

ການສຶກສາໂດຍທົ່ວໄປ ກໍມີແຕ່ຢູ່ໃນວັດວາເທົ່ານັ້ນ ແລະ ໂຮງຮຽນປະຖົມຕາມລະບົບຂອງຝຣັ່ງເສດ ຫາກຕັ້ງຂຶ້ນໃນປີ 1902 ຄູ່ກໍແມ່ນຄູ່ຝຣັ່ງ ແລະ ຫວຽດນາມ, ສອນກໍສອນພາສາຝຣັ່ງ ຈົນເຖິງປີ 1924 ຈຶ່ງມີ ການສອນພາສາລາວໃນຊັ້ນປະຖົມ ສະເພາະໃນວັນຈັນ ແລະວັນສຸກ ວັນລະ 1 ຊົ່ວໂມງ¹ ປີ1922 ມີໂຮງຮຽນ ມັດທະຍົມ. ສະນັ້ນ ກ່ອນສົງຄາມໂລກຄັ້ງທີສອງນັ້ນ ບັນຍາຊົນຄົນລາວ ຈົບຈາກຕ່າງປະເທດ ເຖິງມີກໍບໍ່ພໍ ເທົ່າໃດຄົນ ຮູ້ພາສາລາວກໍພໍອ່ານອອກຂຽນໄດ້ ບໍ່ສາມາດສ້າງວັນນະກຳພາສາລາວໄດ້ ດັ່ງນັ້ນ ຈຶ່ງຂຽນ ຫັງສີເປັນພາສາຝຣັ່ງ ເລື່ອງທີ່ຂຽນກໍແມ່ນກ່ຽວກັບວັດທະນະທຳ, ສັງຄົມ ແລະ ປະຫວັດສາດ, ເລື່ອງຕະຫລົກ ກໍມີ ປະເພດເລົ່າກັນໃນວົງເຫລົ້າ

¹ ຄວາມຊົງຈໍາຂອງ ທ່ານ ພູມີ ວົງວິຈິດ

ເວລາຜ່ານໄປຫລາຍປີ ການສອນພາສາລາວກໍຍັງຈຳກັດຢູ່ຂັ້ນປະຖົມ, ພາຍຫລັງສົງຄາມໂລກຄັ້ງທີສອງ ປີ 1947 ຈຶ່ງມີການຕັ້ງມັດທະຍົມຕອນປາຍຂຶ້ນເປັນເທື່ອທຳອິດ ທີ່ວຽງຈັນ ແຕ່ຕ້ອງໄປເສັງຈົບທີ່ຮ່າໂນ້ຍ. ພາຍຫລັງສົງຄາມໂລກຄັ້ງທີສອງນີ້ເອງ ທີ່ມີການສອນພາສາລາວໃນລະດັບມັດທະຍົມ ແຕ່ເປັນວິຊາເລືອກ. ຫຼັງສິລິມລາຍສັບປະດາກໍເກີດຂຶ້ນໃນໄລຍະປີ 1940-45 ເຊິ່ງເອີ້ນວ່າ "ຈິດໝາຍເຫດລາວໃຫຍ່" ຫຼັງສິລິມໄດ້ສະເໜີບົດຄວາມ, ບົດກະວີ ທີ່ມີເນື້ອໃນພື້ນຟູປະເທດຊາດ ແລະ ທີ່ພິເສດກໍພິມນະວະນິຍາຍສະໄໝໃໝ່ "ໜັງສືອ່ານຫລິ້ນ" ຄື ພະມຸດທະຮູບສັກສິດ (1944) ແຕ່ງໂດຍ ລາວຈິນດາມະນີ ອັນເປັນນາມປາກກາ ຂອງ ທ່ານສົມຈິນ ປ.ເງິນ ແລະ ພິມເປັນເຫລັ້ມເທື່ອທຳອິດ ໃນປີ ຄ.ສ. 1966

ມາຮອດປີ 1958 ຈຶ່ງມີວາລະສານ "ເມືອງລາວ" ເຊິ່ງເປັນວາລະສານເອກະຊົນສະບັບທຳອິດ. ຈາກວາລະສານສະບັບນີ້ ຈຶ່ງມີນັກຂຽນສະໝັກຫລິ້ນ ສະເໜີຜົນງານອອກສູ່ສາຍຕາມະຫາຊົນ. ນັກຂຽນທີ່ຮູ້ກັນດີກໍຄື ດວງຈຳປາ (ດາຣາ ວິລະວົງ ກັນລະຍາ) ແຕ່ວາລະສານນີ້ຢູ່ໄດ້ບໍ່ພໍເທົ່າໃດປີ ກໍຍຸບລົງ ວັນນະກຳໃນຊຸມປີ 1960, ຖືວ່າເປັນບາດກ້າວສຳຄັນໃນການສ້າງສັນວັນນະຄະດີສະໄໝໃໝ່ ມີການຕຳນິໄຈມຕິຄວາມບໍ່ຍຸຕິທຳໃນສົງຄົມ ແຕ່ກໍບໍ່ຮຸນແຮງ ແລະ ບໍ່ບັງອາດໄປແຕະຕ້ອງອຳນາດບາດໃຫຍ່ ເພາະຄຳວ່າ ປະຊາທິປະໄຕ ໃນປະເທດດ້ອຍພັດທະນານັ້ນ ມີເງົາຂອງຜະເດັດການຄວບຄຸມຢູ່. ສະພາບຂອງສັງຄົມໂດຍທົ່ວໄປ ເປັນສັງຄົມເຄິ່ງສັກດີນາ ເຄິ່ງເມືອງຂຶ້ນ. ວັນນະຄະດີເຊິ່ງເປັນແວ່ນສະຫ້ອນສັງຄົມນັ້ນ ຈຶ່ງບໍ່ສາມາດເວົ້າໄດ້ວ່າ ກ້າວເຂົ້າສູ່ກະແສສັດຈະຫັດເທື່ອ

ສ່ວນຢູ່ເຂດແນວລາວຮັກຊາດນັ້ນ ວັນນະຄະດີ ແລະ ບົດເລື່ອງສັ້ນ ເລື່ອງຍາວ ຮັບການຊີ້ນຳຈາກອົງການຈັດຕັ້ງການເມືອງ ປະເພດວັນນະຄະດີທີ່ແຜ່ຫລາຍກໍຄື ບົດກະວີ (ກອນຂັບລຳ, ກອນອ່ານ) ເຊິ່ງພິມເຜີຍແຜ່ອອກໃນໜັງສືພິມ ນັກກະວີທີ່ຢູ່ແຖວໜ້າກໍມີ ທ່ານ ພູມີ ວົງວິຈິດ, ສ.ເດຊາຄຳພູ, ສີຊະນະ ສີສານ, ຄຳລຽງ ພິນເສນາ, ສຸວັນທອນ ບຸບຜານຸວົງ, ຈັນທິ ເດືອນສະຫວັນ ... ເນື້ອໃນຂອງບົດກະວີເວົ້າເຖິງການຕໍ່ສູ້ກູ້ຊາດ ການປຸກລະດົມຂົນຂວາຍມວນຊົນ ໃຫ້ລຸກຂຶ້ນຕໍ່ສູ້ທັບມ້າງແອກຄອບຄອງຂອງສັກດີນາ ແລະ ພວກລ່າເມືອງຂຶ້ນ. ໃນໄລຍະນີ້ ມີບົດວັນນະກຳເກີດຂຶ້ນຢ່າງກວ້າງຂວາງ ເຊັ່ນ ເລື່ອງນະວະນິຍາຍ ເພື່ອໃຫ້ປະຊາຊົນໄດ້ອ່ານ ໄດ້ຮັບຮູ້ຄວາມພິລະອາດຫານຂອງນັກຮົບປະຕິວັດ ແລະ ໄຊຊະນະອັນຍິ່ງໃຫຍ່ຂອງປະເທດຊາດ. ບັດຈຸບັນນັກຂຽນວັນນະຄະດີສະໄໝໃໝ່ ກໍຍັງສືບຕໍ່ຂຽນຢ່າງກວ້າງຂວາງ ໂດຍນັກຂຽນທັງສອງເຂດໄດ້ເຂົ້າຮ່ວມການສ້າງສັນວັນນະຄະດີ ເພື່ອສ້າງແສງສັງຄົມໃໝ່ ລະບອບໃໝ່ ສ.ປ.ປ. ລາວ

ລວມເປັນສາມໄລຍະ ທີ່ມີເນື້ອຫາສາລະແຕກຕ່າງກັນພໍສົມຄວນ ຕາມແຕ່ລະໄລຍະປະຫວັດສາດ ແລະ ຕົວຈິງຂອງປະຫວັດສາດ

ວັນນະຄະດີສະໄໝລ້ານຊ້າງ ແມ່ນພາກສ່ວນນຶ່ງຂອງວັນນະຄະດີແຫ່ງຊາດລາວ ເຊິ່ງພວກເຮົາເອີ້ນຊື່ ວັນນະຄະດີໄລຍະນີ້ ຕາມຊື່ຂອງອານາຈັກລ້ານຊ້າງ ເຊິ່ງເອີ້ນກັນມາແຕ່ສະໄໝການທ້ອນໂຮມລາວຂອງ ພະເຈົ້າຟ້າງຸ່ມມະຫາຣາດ ແຕ່ສະຕະວັດທີ 14 ຈົນຮອດຣາຊະການຂອງເຈົ້າອະນຸວົງ ຫລື (ໄຊຍະເຊດຖາ ທິຣາດ ທີ 3) ໃນຕົ້ນສະຕະວັດທີ 19 (1804)

ໃນໄລຍະທີ່ຊາດເອີ້ນຊື່ວ່າ ອານາຈັກລ້ານຊ້າງນີ້ ໂດຍສະພາວະຄວາມເປັນຈິງຂອງປະຫວັດສາດ ພວກເຮົາສາມາດແບ່ງໄລຍະປະຫວັດສາດອອກເປັນສອງໄລຍະຈະແຈ້ງ ຄື ໄລຍະພັດທະນາ ແລະ ໄລຍະເສື່ອມ ໂຊມ. ໄລຍະພັດທະນາ ຫລືໄລຍະຕົ້ນ ແຕ່ສະຕະວັດທີ 14-17 ອານາຈັກລ້ານຊ້າງ ໄດ້ມີການພັດທະນາ ບັບປຸງ ຮອບດ້ານ ມີຄວາມຈະເລີນຮຸ່ງເຮືອງສູງສຸດ ໂດຍສະເພາະ ທາງດ້ານວັດທະນະທຳຕະຫລອດ 4 ສະຕະວັດ ກວ່າໆ. ໄລຍະທີ 2 ຄືໄລຍະເສື່ອມໂຊມ ແຕ່ທ້າຍສະຕະວັດທີ 18 ເຖິງທ້າຍສະຕະວັດທີ 19 (1893)

ໄລຍະພັດທະນາ ເປັນໄລຍະທີ່ບົດວັນນະກຳມີການຂະຫຍາຍຕົວຢ່າງກວ້າງຂວາງ ແລະ ຮອບດ້ານ ໃນສັງຄົມ ບັນດາບົດປະພັນວັນນະຄະດີທີ່ເດັ່ນໆ ທີ່ຍັງເປັນທີ່ນິຍົມຊົມຊອບຂອງສັງຄົມ ຈົນເຖິງປັດຈຸບັນ ກໍຍັງມີຢ່າງຫລວງຫລາຍ ເຊັ່ນ ຫົງສີເລື່ອງ ສັງສິນໄຊ, ກາລະເກດ, ຈຳປາສີຕົ້ນ ... ບົດວັນນະກຳທີ່ເກົ່າແກ່ ກວ່າໝູ່ກໍແມ່ນ "ຄຳໂອວາດຂອງເຈົ້າຟ້າງຸ່ມ" ເຊິ່ງຂຽນຂຶ້ນລະຫວ່າງກາງສະຕະວັດທີ 14 (1357) ແລະຖືກ ປະກາດໃຊ້ ເມື່ອເຈົ້າຟ້າງຸ່ມຈັດທຳການສະຫລອງໄຊຊະນະອັນສົມບູນ ໃນການທ້ອນໂຮມປະເທດຊາດໃຫ້ເປັນ ອານາຈັກລ້ານຊ້າງເອກະພາບ ໃນປີ 1357 ທີ່ວຽງຈັນ

ວັນນະຄະດີລາວແຕ່ສະຕະວັດທີ 14 ເຖິງທ້າຍສະຕະວັດທີ 17 ອາດສັບຊ້ອນເປັນພາກສ່ວນໃຫຍ່ ຄື ວັນນະຄະດີທີ່ມີເນື້ອໃນກ່ຽວກັບປະຫວັດສາດ, ວັນນະຄະດີເຜີຍແຜ່ສາສະໜາທີ່ມີເນື້ອໃນສຶກສາອົບຮົມກ່ຽວກັບ ສິນທຳຕ່າງໆ ເອີ້ນວ່າ ວັນນະຄະດີຄຳສອນ, ວັນນະຄະດີທີ່ເປັນຄຳກອນ, ນິຍາຍເຜີນຈິດແບບບູຮານ (ເອີ້ນວ່າກະວີນິຍາຍ). ວັນນະຄະດີປະຫວັດສາດແມ່ນພາກສ່ວນທີ່ລວມມີບົດ ປະພັນຕ່າງໆ ທີ່ມີເນື້ອໃນ ປະຫວັດສາດ ບົດບັນທຶກ, ພົງສາວະດານ ບາງເທື່ອກໍສະເໜີໄລຍະປະຫວັດສາດຕ່າງໆຢ່າງຕໍ່ເນື່ອງກັນ ດ້ວຍຮູບການວັນນະຄະດີ ພັນລະນາແບບງ່າຍດາຍໂດຍກົງ ເບິ່ງແລ້ວຄືແມ່ນຕົວຈິງປະຫວັດສາດ ແຕ່ຄວາມ ຈິງແລ້ວ ມັນພຽງສ່ອງແສງເຖິງເຫດການປະຫວັດສາດຕາມຄວາມເຂົ້າໃຈ ແລະ ລັກສະນະຂອງຕົນເອງ

ຜູ້ແຕ່ງໄດ້ສ້າງຮູບແບບວັນນະຄະດີຂຶ້ນ ເຊິ່ງໃນນັ້ນມີບາງຄວາມຈິງປະຫວັດສາດ, ແຕ່ມີບາງຄວາມສໍານຶກ ຂອງຜູ້ແຕ່ງ ແຕ່ບາງເທື່ອກໍມີທັງຮູບພາບມະຫັດສະຈັນຂອງເທບນິຍາຍ ແລະ ພື້ນສືບທີ່ມີມາແຕ່ບູຮານະການ

ຈາກຄໍາໂອວາດຂອງເຈົ້າຟ້າງຸ່ມແລ້ວ ມາຮອດສະຕະວັດທີ 15 ພະມະຫາເທບຫລວງໄດ້ແຕ່ງເລື່ອງ ນິທານຂຸນບູລົມສະບັບທໍາອິດຂຶ້ນ ຕໍ່ເນື່ອງກັນມາເຖິງຫ້າສະບັບ ແຕ່ເນື້ອໃນພື້ນຖານກໍເປັນອັນໜຶ່ງອັນດຽວກັນ ຄື ຢືນຢັນຄວາມເປັນເອກະລາດອັນສັກກາລະບູຊາຂອງຊາດລາວ ບົນຜືນແຜ່ນດິນອັນອຸດົມສົມບູນ

ໃນບັນດາບົດປະຜັນວັນນະຄະດີຕ່າງໆ ຂອງສະໄໝລ້ານຊ້າງນີ້ ສ່ວນໃຫຍ່ໄດ້ບັນທຶກຂົດຂຽນດ້ວຍຕົວ ອັກສອນຫມ ຫລືພວກເຮົາເອີ້ນວ່າຕົວຫມ ເຊິ່ງເປັນທີ່ຮູ້ກັນດີໃນທົ່ວອານາຈັກລ້ານຊ້າງ ຕະຫລອດຮອດທົ່ວ ພາກຕາເວັນອອກສຽງເໜືອຂອງໄທ ອັນສອນຫມ ຄືກັນກັບຢູ່ວຽງຈັນທັງໝົດ ເຊິ່ງແຕກຕ່າງຈາກຕົວອັກສອນ ຫມລ້ານນາແດ່ເລັກນ້ອຍ. ພວກເຮົາສາມາດຈໍາແນກຄວາມແຕກຕ່າງກັນໄດ້ ຍ້ອນຈຸດພິເສດຂອງວັນນະ ຄະດີໄລຍະນີ້ ພາກວິຊາພາສາລາວ-ວັນນະຄະດີ, ຄະນະອັກສອນສາດ ມະຫາວິທະຍາໄລແຫ່ງຊາດ ໄດ້ມີ ໂຄງການຫລັກສູດສອນ ບາລີ-ສັນສະກິດ ແລະ ອັກສອນຫມ ສໍາລັບສອນຢູ່ລະດັບປີທີ 3-4 ຂອງແຕ່ລະຊຸດຮຽນ ໂດຍນໍາເອົາທິດສະດີໃນການຂຽນອ່ານຕ່າງໆ ຕະຫລອດເຖິງນໍາເອົາຕົວຈິງ ຂອງໜັງສືຜູກໃບລານເລື່ອງ ຕ່າງໆ ມາໃຫ້ນັກສຶກສາອ່ານ ເພື່ອໃຫ້ນັກສຶກສາມີຄວາມສາມາດນໍາໃຊ້ໃນການຄົ້ນຄວ້າວັນນະຄະດີສະໄໝ ນີ້ໄດ້.

ຜ່ານມາ ພາກວິຊາພາສາລາວ-ວັນນະຄະດີ ກໍເອົາໃຈໃສ່ສຶກສາຄົ້ນຄວ້າວັນນະຄະດີສະໄໝນີ້ ນໍາໃຊ້ ເຂົ້າໃນການຮໍາຮຽນ ແລະ ຈັດຕັ້ງໜ່ວຍຄົ້ນຄວ້າວັນນະຄະດີສະໄໝອານາຈັກລ້ານຊ້າງຊຸດໂຊມ ໃນເບື້ອງຕົ້ນ ພວກເຮົາເລັ່ງໃສ່ສາມເລື່ອງ ຄື ສານລືບພະສູນ, ກາບເມືອງພວນ ແລະ ພື້ນວຽງຈັນ. ພວກເຮົາໄດ້ຄົ້ນຄວ້າ ສໍາເລັດແລ້ວ 2 ເລື່ອງ ຄື: ກາບເມືອງພວນ ແລະ ສານລືບພະສູນ ເຊິ່ງໄດ້ເຜີຍແຜ່ ແລະ ແຈກຢາຍໄປໃນທົ່ວ ປະເທດ ເພື່ອທໍາການສຶກສາຮໍາຮຽນ ແລະ ອີກບໍ່ດົນພວກເຮົາກໍຈະໄດ້ປຶ້ມພື້ນວຽງ ປັດຈຸບັນກໍາລັງຢູ່ໃນ ໄລຍະສຸດທ້າຍ ຄື ການກວດແກ້ ນະທີ່ນີ້ ຂ້າພະເຈົ້າຕາງໜ້າໃຫ້ພາກວິຊາພາສາລາວ-ວັນນະຄະດີ ສະແດງ ຄວາມຂອບອົກຂອບໃຈມາຍັງ ມູນນິທິໂຕໂຍຕ້າ ແຫ່ງປະເທດຍີ່ປຸ່ນ ທີ່ໄດ້ໃຫ້ທຶນສະໜັບສະໜູນ ໃນການ ຄົ້ນຄວ້າ ແລະ ຈັດພິມ, ແລະ ໃນຕໍ່ໜ້າພວກເຮົາກໍຍັງມີຫລາຍໂຄງການທີ່ຈະສືບຕໍ່ເກັບກໍາ ແລະ ຄົ້ນຄວ້າ ເຊັ່ນ: ວັນນະຄະດີພື້ນເມືອງ ເຊິ່ງເປັນວັນນະກໍາທີ່ນັບມື້ນັບສູນຫາຍໄປຕາມການເວລາ ແລະ ຄົນເຖົ້າຄົນແກ່ ເຊິ່ງສືບທອດກັນມາແຕ່ບູຮານະການ ສະນັ້ນ ນະໂອກາດນີ້ ຂ້າພະເຈົ້າຫວັງວ່າ ຈະໄດ້ຮັບການຮ່ວມໄມ້ຮ່ວມມື ສະໜັບສະໜູນ ຈາກ ມູນນິທິໂຕໂຍຕ້າ (TOYOTA FOUNDATION) ກໍຄືທ່ານນາງ ເຣໂກ ໂອກາວະ ເຊິ່ງເປັນ

ຜູ້ປະສານງານໂຄງການ ແລະ ເອົາໃຈໃສ່ພວກເຮົາ, ສະນັ້ນ ຂ້າພະເຈົ້າ ຂໍສະແດງຄວາມຮູ້ບຸນຄຸນ ແລະ ສະແດງຄວາມຂອບໃຈມານະໂອກາດນີ້ດ້ວຍ

ສຸດທ້າຍ ຂ້າພະເຈົ້າ ຂໍສະແດງຄວາມຂອບໃຈມາຍັງ ກະຊວງວັດທະນະທຳ, ຫໍສະໝຸດແຫ່ງຊາດ ກໍຄື ໂຄງການໃບລານລາວ ທີ່ຍາມໃດກໍໃຫ້ຄວາມຮ່ວມໄມ້ຮ່ວມມືແກ່ພວກຂ້າພະເຈົ້າ ໃນການສຶກສາຄົ້ນຄວ້າ ຕະຫລອດທັງໃຫ້ທຶນອຸດໜູນການຮຽນຂອງນັກສຶກສາທີ່ຮຽນພາສາລາວ-ວັນນະຄະດີ, ອວຍພອນໃຫ້ບັນດາ ທ່ານ ແຂກທີ່ມີກຽດ ຈຶ່ງມີຄວາມສຸກ ປາຖະໜາສິ່ງໃດຈຶ່ງປະສົບຜົນສຳເລັດທຸກປະການ.

ເອກະສານອ້າງອີງ

- ປຶ້ມວັນນະຄະດີລາວໂດຍສັງເຂບ ຂອງ ສະຖາບັນຄົ້ນຄວ້າວິທະຍາສາດສັງຄົມ ກະຊວງສຶກສາ ທິການ
- ຄວາມຊົງຈໍາຂອງທ່ານ ພູມີ ວົງວິຈິດ
- ພົງສາວະດານລາວ ກະຊວງສຶກສາ 1972 ໂດຍອາຈານ ມະຫາສິລາ ວິລະວົງ